

Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного управління,
професору Приходченко Л.Л.

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» Криштановича Мирослава Франковича на дисертацію Корощенко Миколи Миколайовича на тему «Стратегічні провайдери публічної політики в умовах євроінтеграції» подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами

У процесі реалізації курсу на європейську інтеграцію, Україна стикається з необхідністю системного оновлення механізмів формування та реалізації публічної політики. Важливу роль у цьому відіграють так звані стратегічні провайдери, інститути, які забезпечують аналітичний, експертний, координаційний та управлінський супровід стратегічного планування та реформ. До таких провайдерів належать, зокрема, органи виконавчої влади, аналітичні центри, організації громадянського суспільства, незалежні експерти, а також міжнародні інституції. Актуальність дослідження обумовлюється зростанням вимог до якості публічного управління у зв'язку з імплементацією положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2014), а також із виконанням Плану дій щодо реалізації Угоди, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106-р (у редакції 2022 р.).

Європейські стандарти публічної політики передбачають стратегічність, прозорість, інклюзивність та орієнтованість на результат, що прямо зазначено в Програмі SIGMA, а також у Рекомендаціях Ради Європи щодо належного врядування. Водночас в Україні досі спостерігається фрагментованість інституційного поля стратегічного планування, слабкість аналітичного забезпечення рішень та обмежена взаємодія між ключовими провайдерами.

Таким чином, дослідження інституційного потенціалу стратегічних провайдерів публічної політики в умовах євроінтеграції є важливим як з наукового, так і з прикладного погляду. Воно дозволяє не лише ідентифікувати ефективні практики взаємодії держави, суспільства та міжнародних партнерів, але й сформулювати рекомендації щодо підвищення інституційної спроможності у сфері стратегічного управління в Україні відповідно до європейських стандартів.

Дослідження виконувалося в межах науково-дослідної теми кафедри публічного управління та регіоналістики Національного університету «Одеська

політехніка» «Забезпечення сталого розвитку територіальних громад та регіонів в умовах політико-управлінських трансформацій» (ДР № 0122U002195).

Особистий внесок автора полягає у виробленні концептуальних підходів та практичних методик щодо удосконалення діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах європейської інтеграції України.

Результати проведеного дослідження, його узагальнення та розроблені пропозиції, що сформульовані у висновках дисертації, мають вагоме теоретико-прикладне значення для сучасної діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, як провайдерів публічної політики зокрема галузі завдань та вимог Європейського Союзу до України, як кандидата. Результати дослідження можуть бути використаними у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого розвитку теоретичних положень публічного управління, публічного адміністрування управлінських сервісів у державному управлінні та місцевому самоврядуванні, вироблення науково обґрунтованих пропозицій удосконалення їх діяльності;
- правотворчій діяльності – при оновленні законодавства України у сфері державного управління та місцевого самоврядування;
- навчальному процесі – під час розробки робочих програм, методичних матеріалів та викладання дисциплін у сфері державного управління, місцевого самоврядування, євроінтеграції України до ЄС, а також у сфері діяльності стратегічних провайдерів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Зміст представленої дисертації відповідає логіці, мети та предмету дослідження. Він передбачає аналіз як теоретичних проблем з теми дослідження на сучасному етапі, так і питань практичного застосування. Загалом, дисертація характеризується ознакою єдності змісту та наявністю структурно-логічної схеми. Позиції, які формулює та відстоює автор роботи, ґрунтуються на останніх досягненнях в галузі публічного управління та адміністрування. Слід відзначити, що наукові положення дисертаційної роботи об'єктивно відображають сучасний стан та проблеми щодо діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах євроінтеграції. У роботі чітко виділені об'єкт і предмет дослідження.

Сформульовані мета і завдання вказують на глибину наукового пошуку, його комплексний характер і інноваційний підхід автора до вирішення проблем комплексного дослідження ролі, діяльності, значності в проведенні реформ публічного управління в умовах євроінтеграції.

Вивчення змісту дисертації дає підстави для висновку про те, що автором в повній мірі вирішено поставлені завдання та досягнута мета дослідження.

У першому розділі, «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАТЕГІЧНИХ ПРОВАЙДЕРІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ», автор досліджує ролі та значення діяльності стратегічних провайдерів публічної політики у громадянському суспільстві дозволило вивчити здатність цих провайдерів впливати на формування публічної політики. Встановлено, що вони не тільки

виконують консультативні функції, а й активізують процеси участі громадян у державному управлінні, сприяючи розвитку демократичних механізмів і суспільної стабільності. Визначено, що діяльність стратегічних провайдерів охоплює різні сфери – від надання експертної підтримки до безпосереднього впливу на прийняття державних рішень.

Вивчення ролі і значення стратегічних провайдерів публічної політики в Україні, зокрема в контексті євроінтеграції, є важливим для розуміння їх впливу на ефективність і стабільність публічної політики.

У другому розділі, «ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАТЕГІЧНИХ ПРОВАЙДЕРІВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ», акцентована увага на виконанні важливих функцій щодо відстоювання суспільних інтересів, контролю за діяльністю органів влади, експертного супроводу реформ та сприяння розвитку соціально орієнтованої економіки покладається на громадські інституції та бізнес, які виступають як стратегічні провайдери публічної політики. З'ясовано, що успішність взаємодії між цими акторами виступає ключовим чинником для підвищення ефективності реалізації публічної політики, забезпечення її відповідності суспільним запитам та адаптації до європейських стандартів державного управління.

Стратегічні провайдери публічної політики виступають рушійною силою сталого розвитку держави, оскільки їх діяльність спрямована на формування довгострокових стратегій розвитку, адаптацію до глобальних викликів та забезпечення стійкого функціонування державних інституцій. Встановлено, що ефективна взаємодія між державою, бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними партнерами є запорукою формування в Україні стабільної, конкурентоспроможної та соціально відповідальної держави. Виявлено, що стратегічні провайдери публічної політики України відіграють багатовимірну роль у забезпеченні сталого розвитку держави, просуванні демократичних принципів та реалізації євроінтеграційних прагнень.

У третьому розділі «ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАТЕГІЧНИХ ПРОВАЙДЕРІВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ» автором висвітлено ключові вимоги та критерії, які Україна повинна виконати для відповідності Копенгагенським критеріям членства в ЄС. Доведено, що успішна інтеграція у європейський правовий і політичний простір потребує системних реформ у сферах державного управління, судочинства, економічного регулювання, антикорупційної політики та прав людини. З метою досягнення цілей європейської інтеграції та стійкого економічного розвитку, важливо впроваджувати інноваційні стратегії та розвивати національну інноваційну систему. Це передусім включає можливість формування сприятливого законодавчого середовища, розвиток інноваційної інфраструктури та посилення міжнародної співпраці у сфері інновацій.

Встановлено, що стратегічні провайдери публічної політики забезпечують експертну підтримку, сприяють імплементації європейських стандартів у національне законодавство, здійснюють моніторинг виконання зобов'язань перед Європейським Союзом та створюють умови для прозорого управління.

Протягом останніх років в Україні триває масштабний процес реформування в усіх суспільних сферах, однак, попри досягнутий прогрес,

євроінтеграційні реформи стикаються з низкою викликів, зокрема воєнними загрозами, політичною нестабільністю, недостатнім фінансуванням окремих ініціатив, спротивом з боку певних зацікавлених осіб, що вимагає від стратегічних провайдерів ще виконання ролі стабілізатора для забезпечення проведення послідовного реформування за вимогами ЄС.

Досліджено виклики, пов'язані з кризовими умовами, що спричинені російською агресією. З'ясовано, що стратегічні провайдери виконують не лише роль комунікаторів між владою та суспільством, а й стають безпосередніми агентами відновлення держави. Це сприяє мобілізації ресурсів для відбудови, стимулюють міжнародну допомогу, формують довіру до державних інституцій і допомагають адаптувати суспільство до нових реалій, зокрема через впровадження політик соціального захисту, економічної стійкості та інклюзивного розвитку.

Наукові результати дослідження надали змогу сформулювати ряд висновків та рекомендацій, що мають як теоретичне, так і практичне значення.

Використання автором значної наукової, нормативної й емпіричної бази сприяло глибокому, різнобічному висвітленню досліджуваної проблематики, формулюванню численних висновків і пропозицій, що мають ознаки наукової новизни. Сформульовані в дисертації наукові положення та висновки є загалом обґрунтованими і достовірними. Автором для обґрунтування власних висновків і пропозицій використано 208 джерел літератури, що свідчить про глибину наукового пошуку і забезпечує комплексний розгляд поставлених завдань.

У дисертації використана належна науково-методична база. Система загальних і спеціальних наукових методів, що в сукупності забезпечило одержання об'єктивних наукових результатів, обґрунтованість і достовірність висновків і пропозицій автора.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Дисертація є першим комплексним науковим дослідженням, присвяченим обґрунтуванню концептуальних підходів та практичних методик щодо забезпечення діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах євроінтеграції. У результаті здійсненого дослідження сформульовано ряд пропозицій, до найбільш значущих з яких належать:

уперше:

серед дисертаційних досліджень за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» обґрунтовано концептуальні та прикладні засади діяльності стратегічних провайдерів публічної політики, що дозволило визначити їх загальну характеристику, основні функції, критерії відмінності від інших суб'єктів та значення у євроінтеграційних процесах;

запропоновано застосування методики BellagioSTAMP як інструменту оцінки ефективності стратегічних провайдерів публічної політики у євроінтеграційних процесах України, що сприяє проведенню комплексної оцінки діяльності провайдерів за критеріями сталого розвитку, прозорості, підзвітності та залучення громадськості;

розроблено організаційну карту координації діяльності стратегічних провайдерів публічної політики, що забезпечує чіткий розподіл відповідальності, встановлює прозорі зв'язки між рівнями управління;

удосконалено:

теоретичні підходи до багатогранного значення стратегічних провайдерів публічної політики, що дозволило визначити, що вони формують не лише стратегічні пріоритети для суспільного розвитку, але й забезпечуючи координацію діяльності різних стейкхолдерів, сприяють ефективному використанню ресурсів, укріплюють гарантій представництва інтересів громадян та здійснюють реформи, що спрямовані на стабільність, модернізацію та безпеку;

індикатори ефективності стратегічних провайдерів публічної політики, що дозволило запропонувати систему оцінки ефективності через застосування таких методів, як: індикаторний аналіз, методи експертного оцінювання, соціологічних досліджень, порівняльного аналізу, аудиту державної політики;

набули подальшого розвитку:

розширено коло стратегічних провайдерів публічної політики, які діють у процесах євроінтеграційної трансформації України, включаючи міжнародні організації, експертні аналітичні центри, цифрові платформи, незалежні громадські ініціативи;

обґрунтування центральної ролі стратегічних провайдерів публічної політики у період воєнного стану та післявоєнного відновлення, що сприяє збереженню соціальної стабільності, координації діяльності органів влади, мобілізації ресурсів, зміцненню суспільної довіри.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційному дослідженні, викладено у 5 наукових статтях, 1 з яких розміщено у науковому фаховому виданні України, проіндексованому у міжнародній наукометричній базі Scopus, 3 – розміщено у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б», і 4 доповідях на науково-практичних конференціях.

Кількість, обсяг та зміст опублікованих праць відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами). Усі отримані наукові результати дисертації опубліковані. Участь автора дисертації у публікаціях розкрито у списку публікацій.

5. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

1. Вважаємо, що у роботі було б доцільно розширити аналіз механізмів координації між різними стратегічними провайдерами, зокрема між органами виконавчої влади, парламентськими структурами та громадськими інституціями, особливо в контексті процесів адаптації до законодавства ЄС.

2. Актуальність теми дослідження є безсумнівною, однак, на наш погляд, було б корисно структуровано показати, як змінювалися функції та вплив стратегічних провайдерів на різних етапах євроінтеграції (до 2014 року, після підписання Угоди про асоціацію, у період після набуття статусу кандидата в 2022 році).

3. У теоретико-методологічному підході варто було б ширше залучити напрацювання європейських дослідників з питань інституційного дизайну

публічної політики та механізмів good governance. Це дозволило б краще інтегрувати наукову базу дослідження у загальноєвропейський контекст.

4. У розділах 2.2 та 2.3 дисертаційного дослідження представлено загальну типологію стратегічних провайдерів публічної політики, зокрема — органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, аналітичних центрів, міжнародних інституцій. Проте на нашу думку, доцільним було б подальше поглиблення аналізу через представлення порівняльної матриці типів провайдерів та їх ключових функцій у різних секторах, а також залучення кейс-стаді або прикладів успішної взаємодії провайдерів у конкретних політичних програмах чи реформах (наприклад, медична реформа, впровадження «Дії», підтримка ВПО тощо).

Висловлені зауваження відтворюють творчий характер роботи, суттєво не впливаючи на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Миколи Миколайовича Корощенка та характеризують значну складність досліджуваної проблематики.

6. Загальний висновок

Подана на розгляд дисертаційна робота Корощенка Миколи Миколайовича на тему «Стратегічні провайдери публічної політики в умовах євроінтеграції» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам п.п. 5 - 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами). На підставі вищезазначеного можна констатувати, що представлена дисертаційна робота характеризується новизною одержаних результатів та висновків, має теоретичну і практичну цінність, а її автор Корощенко Микола Миколайович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету
«Львівська політехніка»

Мирослав КРИШТАНОВИЧ

«__»_____2025 р.